

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

2010/0067(CNS)

29.12.2010

OPINIA

Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

dla Komisji Prawnej

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady wprowadzającego w życie wzmocnioną współpracę w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodów i separacji prawnej
(COM(2010)0105 – C7-0315/2010 – 2010/0067(CNS))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Evelyne Gebhardt

PA_Legam

ZWIĘZŁE UZASADNIENIE

Celem wniosku dotyczącego rozporządzenia jest ustanowienie jasnych i wszechstronnych ram prawnych obejmujących reguły dotyczące prawa właściwego poprzez zapewnienie pewnej autonomii woli stron. Para „międzynarodowa”, która zamierzała wziąć rozwód, podlegała dotychczas regułom jurysdykcji określonym w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003¹ (tzw. rozporządzenie „Bruksela II bis”), które pozwalają małżonkom na dokonanie wyboru spośród kilku różnych kryteriów jurysdykcji. Po wszczęciu postępowania w sprawie rozwodowej przed sądem państwa członkowskiego prawo właściwe ustalane jest na podstawie krajowych przepisów kolizyjnych danego państwa. Krajowe przepisy kolizyjne cechuje jednak ogromna różnorodność. Rozbieżność krajowych przepisów kolizyjnych może być źródłem wielu problemów w przypadku rozwodów „międzynarodowych”. Oprócz braku pewności prawnej wynikającego z trudności ustalenia przez małżonków prawa właściwego dla ich przypadku pojawia się ryzyko (które Komisja postrzega jako realne) zjawiska „pędu do sądu”, czyli sytuacja, w której lepiej poinformowany małżonek będzie próbował jako pierwszy wnieść sprawę do sądu, którego prawo najlepiej służy jego interesom. Celem wniosku Komisji jest ograniczenie takiego ryzyka i zmniejszenie niedogodności, w szczególności dzięki wprowadzeniu możliwości wyboru przez strony za obopólną zgodą prawa właściwego oraz dzięki uwzględnieniu rezolucji legislacyjnej Parlamentu z dnia 21 października 2008 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 w odniesieniu do jurysdykcji i wprowadzającego zasady dotyczące prawa właściwego w sprawach małżeńskich².

Artykuł 3 stanowi nowość w tym znaczeniu, że po raz pierwszy umożliwia małżonkom wyznaczenie za obopólną zgodą sądu właściwego dla postępowania rozwodowego. Zdaniem sprawozdawczyni rozsądne jest wprowadzenie możliwości wyboru prawa państwa będącego miejscem zwykłego pobytu małżonków w chwili zawarcia porozumienia oraz prawa państwa, w którym małżeństwo zostało zawarte.

Zasadę dotyczącą zastosowania prawa siedziby sądu, w przypadku gdy prawo właściwe nie zezwala na rozwód lub separację prawną, powinna uzupełniać zasada jurysdykcji koniecznej, zgodnie z którą – w sprawach transgranicznych po spełnieniu określonych warunków – sądem właściwym byłby sąd w innym państwie członkowskim.

Należy czuwać nad tym, by wybór dokonywany przez strony był wyborem świadomym, tzn. by oboje małżonków zostało należycie poinformowanych o konkretnych następstwach ich wyboru. W związku z tym ważne jest zastanowienie się nad najlepszym sposobem zagwarantowania, by osobom podpisującym porozumienie w sprawie jurysdykcji przekazano pełne i rzetelne informacje przed jego podpisaniem. Konieczne jest również zagwarantowanie dostępu do informacji niezależnie od sytuacji finansowej obojga małżonków. Należy zapewnić dokładne i rzetelne informacje obojgu małżonkom w zakresie skutków dokonanego przez nich wyboru prawa właściwego w przypadku rozwodu, zwłaszcza że ustawodawstwo poszczególnych państw członkowskich różni się znacząco pod wieloma względami (takimi

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1.

² Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0502.

jak powody i formy rozwodu, przesłanki jego uzyskania, wymagany czas separacji i inne decydujące dla postępowania aspekty). Zważywszy, że prawo nie jest niezmiennie, istnieje możliwość, że zawarta w określonym czasie umowa dotycząca wyboru prawa właściwego przestaje spełniać uzasadnione oczekiwania stron w chwili, gdy powinna wywołać określone skutki, gdyż w międzyczasie wprowadzono zmiany do ustawodawstwa danego kraju. Dlatego też sprawozdawczyni przychylnie odnosi się do wniosku Komisji w tym zakresie.

POPRAWKI

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych zwraca się do Komisji Prawnej, jako do komisji przedmiotowo właściwej, o naniesienie w swoim sprawozdaniu następujących poprawek:

Poprawka 1

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 9 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(9) Niniejsze rozporządzenie powinno utworzyć jasne i kompletne ramy prawne w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodów i separacji prawnej w uczestniczących państwach członkowskich i zagwarantować obywatelom odpowiednie rozwiązania pod względem pewności prawnej, przewidywalności i elastyczności oraz zapobiegać sytuacjom, w których jedno ze małżonków wnosi pozew o rozwód ubiegając współmałżonka, aby zagwarantować sobie tym samym zastosowanie do postępowania określonego systemu prawa, który uznaje za korzystniejszy do zabezpieczenia własnych interesów.

Poprawka

(9) Niniejsze rozporządzenie powinno utworzyć jasne i kompletne ramy prawne w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodów i separacji prawnej w uczestniczących państwach członkowskich i zagwarantować obywatelom odpowiednie rozwiązania pod względem pewności prawnej, przewidywalności i elastyczności oraz zapobiegać sytuacjom, w których jedno ze małżonków **lub zarejestrowanych partnerów** wnosi pozew o rozwód ubiegając współmałżonka, aby zagwarantować sobie tym samym zastosowanie do postępowania określonego systemu prawa, który uznaje za korzystniejszy do zabezpieczenia własnych interesów.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 12 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(12) Aby małżonkowie mieli możliwość wyboru prawa właściwego, z którym mają ścisły związek, lub, w przypadku niedokonania wyboru, aby prawo to stosowało się do ich rozwodu lub separacji prawnej, powinno ono mieć zastosowanie, nawet jeśli nie jest to prawo uczestniczącego państwa członkowskiego. W przypadkach wyznaczenia prawa innego państwa członkowskiego, sieć utworzona na mocy decyzji 2001/470/WE Rady z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającej europejską sieć sądową w sprawach cywilnych i handlowych może dostarczyć sądom informacje na temat treści prawa obcego.

Poprawka

(12) Aby małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** mieli możliwość wyboru prawa właściwego, z którym mają ścisły związek, lub, w przypadku niedokonania wyboru, aby prawo to stosowało się do ich rozwodu lub separacji prawnej, **lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa**, powinno ono mieć zastosowanie, nawet jeśli nie jest to prawo uczestniczącego państwa członkowskiego. W przypadkach wyznaczenia prawa innego państwa członkowskiego, sieć utworzona na mocy decyzji 2001/470/WE Rady z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającej europejską sieć sądową w sprawach cywilnych i handlowych może dostarczyć sądom informacje na temat treści prawa obcego.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 13 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(13) Większa mobilność obywateli wymaga, z jednej strony, większej elastyczności i, z drugiej strony, większej pewności prawnej. Aby osiągnąć ten cel, niniejsze rozporządzenie powinno zwiększyć autonomię stron w dziedzinie rozwodów i separacji prawnej, dając im pewne możliwości wyboru prawa właściwego w postępowaniu dotyczącym ich rozwodu lub separacji prawnej. Taka możliwość **nie** powinna obejmować **unieważnienia** małżeństwa, **jako że jest ono ściśle związane z ważnością małżeństwa, w którym to przypadku autonomia stron nie jest właściwa.**

Poprawka

(13) Większa mobilność obywateli wymaga, z jednej strony, większej elastyczności i, z drugiej strony, większej pewności prawnej. Aby osiągnąć ten cel, niniejsze rozporządzenie powinno zwiększyć autonomię stron w dziedzinie rozwodów i separacji prawnej, dając im pewne możliwości wyboru prawa właściwego w postępowaniu dotyczącym ich rozwodu lub separacji prawnej. Taka możliwość powinna **również** obejmować **unieważnienie** małżeństwa **oraz zarejestrowanego partnerstwa w celu uniknięcia dyskryminacji różnych form, w jakich realizowane jest prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.**

Poprawka 4

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 14 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(14) Małżonkowie powinni mieć możliwość wyboru jako prawa właściwego w postępowaniu dotyczącym ich rozwodu lub separacji prawnej prawa państwa, z którym mają szczególnie związek, lub prawa miejsca siedziby sądu. Prawo wybrane przez małżonków musi być zgodne z prawami podstawowymi określonymi w traktatach i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Możliwość wyboru prawa właściwego dla rozwodów i separacji prawnej nie powinno stać w sprzeczności z potrzebą najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka.

Poprawka

(14) Małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** powinni mieć możliwość wyboru jako prawa właściwego w postępowaniu dotyczącym ich rozwodu lub separacji prawnej, **lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa**, prawa państwa, z którym mają szczególnie związek, lub prawa miejsca siedziby sądu. Prawo wybrane przez małżonków **lub zarejestrowanych partnerów** musi być zgodne z prawami podstawowymi określonymi w traktatach i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Możliwość wyboru prawa właściwego w sprawach rozwodu i separacji prawnej **lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa** nie powinna być ze szkodą dla dobra dziecka. ***W szczególności w przypadku gdy w rozwód lub separację zaangażowane są dzieci małżonków, wyboru prawa mającego zastosowanie do rozwodu i separacji prawnej można dokonać z uwzględnieniem zasad określonych w art. 24 Karty, kładąc nacisk na najwyższe dobro dzieci, obowiązek wysłuchania ich opinii w sprawie decyzji ich dotyczących oraz prawo do utrzymania regularnych stosunków osobistych oraz bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z ich interesem.***

Poprawka 5

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 15 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(15) Przed wyznaczeniem prawa właściwego ważne jest, aby małżonkowie mieli dostęp do aktualnych informacji dotyczących zasadniczych aspektów prawa krajowego i Unii oraz postępowań w dziedzinie rozwodów i separacji prawnej. Aby zagwarantować dostęp do odpowiedniej jakości informacji Komisja aktualizuje je systematycznie w internetowym publicznym systemie informacji utworzonym na mocy decyzji Rady 2001/470/WE.

Poprawka

(15) Przed wyznaczeniem prawa właściwego ważne jest, aby małżonkowie ***lub zarejestrowani partnerzy*** mieli dostęp do aktualnych informacji dotyczących zasadniczych aspektów prawa krajowego i Unii oraz postępowań w dziedzinie rozwodów, separacji prawnej ***i rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa, w tym możliwości mediacji. Małżonkowie powinni zostać powiadomieni o różnych formach rozwodu i warunkach uzyskania rozwodu przewidzianych w przepisach odpowiednich państw członkowskich.*** Aby zagwarantować dostęp do odpowiedniej jakości informacji Komisja aktualizuje je systematycznie w internetowym publicznym systemie informacji utworzonym na mocy decyzji Rady 2001/470/WE, ***natomiast państwo członkowskie, w którym postępowanie ma miejsce, powinno udostępnić małżonkom wszelkie potrzebne informacje.***

Poprawka 6

**Wniosek dotyczący rozporządzenia
Punkt 16 preambuły**

Tekst proponowany przez Komisję

(16) Podstawową zasadą niniejszego rozporządzenia jest świadomy wybór dokonywany przez oboje małżonków. Każdy ze współmałżonków powinien dokładnie wiedzieć, jakie są prawne i społeczne konsekwencje wyboru danego prawa właściwego. Możliwość wyboru prawa właściwego za obopólną zgodą nie powinna naruszać praw i równości szans obojga małżonków. W związku z tym sędziowie krajowi powinni mieć świadomość wagi świadomego wyboru obojga małżonków wobec konsekwencji

Poprawka

(16) Podstawową zasadą niniejszego rozporządzenia jest świadomy wybór dokonywany przez oboje małżonków ***lub zarejestrowanych partnerów***. Każdy ze współmałżonków ***lub zarejestrowanych partnerów*** powinien dokładnie wiedzieć, jakie są prawne i społeczne konsekwencje wyboru danego prawa właściwego. Możliwość wyboru prawa właściwego za obopólną zgodą nie powinna naruszać praw i równości szans obojga małżonków ***lub zarejestrowanych partnerów***. W związku z tym sędziowie krajowi powinni

prawnych zawartego porozumienia co do wyboru prawa.

mieć świadomość wagi świadomego wyboru obojga małżonków **lub zarejestrowanych partnerów** wobec konsekwencji prawnych zawartego porozumienia co do wyboru prawa.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 17 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(17) Należy także wprowadzić specjalne mechanizmy zabezpieczające gwarantujące, że małżonkowie będą świadomi konsekwencji swojego wyboru. Porozumienie co do wyboru prawa właściwego powinno zostać przynajmniej sporządzone na piśmie, opatrzone datą i podpisane przez obie strony. Jednakże jeśli prawo uczestniczącego państwa członkowskiego, w którym oboje współmałżonkowie mają zwykle miejsce pobytu, przewiduje dodatkowe wymogi formalne, należy ich przestrzegać. Takie formalne wymogi mogą na przykład istnieć w uczestniczącym państwie członkowskim, w którym porozumienie zostaje włączone do umowy małżeńskiej.

Poprawka

(17) Należy także wprowadzić specjalne mechanizmy zabezpieczające gwarantujące, że małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** będą świadomi konsekwencji swojego wyboru. Porozumienie co do wyboru prawa właściwego powinno zostać przynajmniej sporządzone na piśmie, opatrzone datą i podpisane przez obie strony. Jednakże jeśli prawo uczestniczącego państwa członkowskiego, w którym oboje współmałżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** mają zwykle miejsce pobytu, przewiduje dodatkowe wymogi formalne, należy ich przestrzegać. Takie formalne wymogi mogą na przykład istnieć w uczestniczącym państwie członkowskim, w którym porozumienie zostaje włączone do umowy małżeńskiej.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 19 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(19) W przypadku niedokonania wyboru prawa właściwego niniejsze rozporządzenie powinno wprowadzać zharmonizowane normy kolizyjne w

Poprawka

(19) W przypadku niedokonania wyboru prawa właściwego niniejsze rozporządzenie powinno wprowadzać zharmonizowane normy kolizyjne w

oparciu o skalę kolejnych kryteriów łącznikowych opartych na istnieniu ścisłego związku między małżonkami a danym prawem, dla zapewnienia pewności prawnej i przewidywalności oraz zapobieżenia sytuacjom, w których jedno ze małżonków wnosi pozew o rozwód ubiegając współmałżonka, aby zagwarantować sobie tym samym zastosowanie do postępowania określonego systemu prawa, który uznaje za korzystniejszy do zabezpieczenia własnych interesów. Łączniki zostały wybrane w taki sposób, aby zapewnić zastosowanie do postępowania dotyczącego rozwodu lub separacji prawnej systemu prawa, z którym małżeństwo ma ścisły związek, i są oparte w pierwszym rzędzie na prawie miejsca zwykłego pobytu małżonków.

oparciu o skalę kolejnych kryteriów łącznikowych opartych na istnieniu ścisłego związku między małżonkami **lub zarejestrowanymi partnerami** a danym prawem, dla zapewnienia pewności prawnej i przewidywalności oraz zapobieżenia sytuacjom, w których jedno z małżonków **lub zarejestrowanych partnerów** wnosi pozew o rozwód **lub separację prawną lub wnosi o rozwiązanie zarejestrowanego partnerstwa**, ubiegając współmałżonka, aby zagwarantować sobie tym samym zastosowanie do postępowania określonego systemu prawa, który uznaje za korzystniejszy do zabezpieczenia własnych interesów. Łączniki zostały wybrane w taki sposób, aby zapewnić zastosowanie do postępowania dotyczącego rozwodu, separacji prawnej **lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa** systemu prawa, z którym **małżonkowie lub zarejestrowani partnerzy mają** ścisły związek, i są oparte w pierwszym rzędzie na prawie miejsca zwykłego pobytu małżonków **lub zarejestrowanych partnerów**.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 20 preambuły

Tekst proponowany przez Komisję

(20) W pewnych sytuacjach powinno mieć jednak zastosowanie prawo miejsca siedziby sądu, jeśli prawo właściwe nie przewiduje rozwodów lub nie zapewnia jednemu z małżonków, **ze względu na jego płeć**, równego dostępu do rozwodu lub separacji prawnej.

Poprawka

(20) W pewnych sytuacjach powinno mieć jednak zastosowanie prawo miejsca siedziby sądu, jeśli prawo właściwe nie przewiduje rozwodów, **separacji prawnej lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa** lub nie zapewnia jednemu z małżonków **lub zarejestrowanych partnerów** równego dostępu do rozwodu, separacji prawnej **lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa z przyczyn zakazanych na mocy art. 21 Karty praw**

Poprawka 10

Wniosek dotyczący rozporządzenia Punkt 22 a preambuły (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(22a) Termin „miejsce zwykłego pobytu” powinien być interpretowany zgodnie z celem tego rozporządzenia. Jego sens powinien być ustalany przez sędziego dla każdego przypadku z osobna w oparciu o fakty. Termin ten nie stanowi odwołania do pojęcia z zakresu prawa krajowego, lecz jest odrębnym terminem z zakresu prawa unijnego.

Poprawka 11

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 1 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sytuacjach wystąpienia kolizji prawa w przypadku rozwodu *i* separacji prawnej.

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sytuacjach wystąpienia kolizji prawa w przypadku rozwodu, separacji prawnej, ***unieważnienia małżeństwa lub rozwiązania partnerstwa cywilnego o charakterze międzynarodowym.***

Poprawka 12

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 1 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1. Małżonkowie mogą wybrać za obopólną zgodą prawo właściwe dla rozwodu i

1. Małżonkowie ***lub zarejestrowani partnerzy*** mogą wybrać za obopólną zgodą

separacji prawnej, o ile wybrany przez nich system prawa jest zgodny z prawami podstawowymi określonymi w Traktatach i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz z zasadą porządku publicznego. Wyboru mogą dokonać spośród następujących systemów prawa:

prawo właściwe dla rozvodu i separacji prawnej **lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa**, o ile wybrany przez nich system prawa jest zgodny z prawami podstawowymi określonymi w Traktatach i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz z zasadą porządku publicznego. Wyboru mogą dokonać spośród następujących systemów prawa:

Poprawka 13

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 1 – litera b)

Tekst proponowany przez Komisję

b) prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnio zwykle miejsce pobytu, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje w chwili zawarcia porozumienia;

Poprawka

b) prawo państwa, w którym małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** mieli ostatnio zwykle miejsce pobytu, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje w chwili zawarcia porozumienia **pod warunkiem, że prawo to nie jest niekorzystne dla słabszego małżonka lub partnera**;

Poprawka 14

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 1 – litera d)

Tekst proponowany przez Komisję

d) prawo miejsca siedziby sądu.

Poprawka

d) **prawo państwa, w którym małżeństwo lub zarejestrowane partnerstwo zostało zawarte.**

Uzasadnienie

Rozsądne wydaje się uwzględnienie tego kryterium wśród pozostałych kryteriów wyboru prawa właściwego oraz pominięcie kryteriów prawa siedziby sądu w celu lepszej ochrony słabszej strony.

Poprawka 15

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 1 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

***1a. Termin „miejsce zwykłego pobytu”
oznacza miejsce, w którym dana osoba
zwykle przebywa.***

Uzasadnienie

Należy podać definicję terminu „miejsce zwykłego pobytu”, tak żeby w jak największym stopniu zapobiec dowolności w wykładni. Trybunał oczywiście musi wziąć pod uwagę wszystkie istotne fakty, zanim zastosuje definicję.

Poprawka 16

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

2. Bez uszczerbku dla postanowień ust. 4, porozumienie w sprawie wyznaczenia prawa właściwego może zostać zawarte i zmienione w każdej chwili, ale najpóźniej w chwili wytoczenia powództwa.

2. Bez uszczerbku dla postanowień ust. 4, porozumienie w sprawie wyznaczenia prawa właściwego może zostać zawarte i zmienione w każdej chwili, ale najpóźniej w chwili wytoczenia powództwa. ***W porozumieniu należy uwzględnić możliwość korzystania z mediacji w celu rozwiązania ewentualnych sporów dotyczących rozwodu lub separacji.***

Poprawka 17

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 3 – akapit 2

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Jednakże, jeśli prawo uczestniczącego państwa członkowskiego, w którym oboje współmałżonkowie mają zwykle miejsce pobytu w chwili zawarcia porozumienia,

Jednakże, jeśli prawo uczestniczącego państwa członkowskiego, w którym oboje współmałżonkowie ***lub zarejestrowani partnerzy*** mają zwykle miejsce pobytu w

przewiduje dodatkowe wymogi formalne dla tego typu porozumień, wymogi te mają zastosowanie. Jeżeli zwykle miejsce pobytu małżonków znajduje się w różnych uczestniczących państwach członkowskich i przepisy prawa obu tych państw przewidują różne wymogi formalne, porozumienie jest ważne z formalnego punktu widzenia, jeżeli spełnia wymogi prawa któregośkolwiek z tych państw.

chwili zawarcia porozumienia, przewiduje dodatkowe wymogi formalne dla tego typu porozumień, wymogi te mają zastosowanie. Jeżeli zwykle miejsce pobytu małżonków **lub zarejestrowanych partnerów** znajduje się w różnych uczestniczących państwach członkowskich i przepisy prawa obu tych państw przewidują różne wymogi formalne, porozumienie jest ważne z formalnego punktu widzenia, jeżeli spełnia wymogi prawa któregośkolwiek z tych państw.

Poprawka 18

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 3 – akapit drugi a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Jeżeli porozumienie stanowi element umowy małżeńskiej, muszą zostać spełnione wymogi formalne tej umowy.

Uzasadnienie

Stanowi to wyjaśnienie w sytuacjach, w których prawo krajowe lub umowa małżeńska przewidują umowę małżeńską.

Poprawka 19

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 3 – ustęp 4

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

4. Jeśli prawo miejsca siedziby sądu przewiduje taką możliwość, małżonkowie mogą także wyznaczyć prawo właściwe przed sądem w trakcie postępowania. W takim przypadku takie wyznaczenie zostaje odnotowane w sądzie zgodnie z prawem miejsca siedziby sądu.

4. Jeśli prawo miejsca siedziby sądu przewiduje taką możliwość, małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** mogą także wyznaczyć prawo właściwe przed sądem w trakcie postępowania. W takim przypadku takie wyznaczenie zostaje odnotowane w sądzie zgodnie z prawem miejsca siedziby sądu.

Poprawka 20

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 4 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

W przypadku niedokonania wyboru na mocy art. 3 rozwód *i* separacja prawna podlegają prawu państwa:

Poprawka

W przypadku niedokonania wyboru na mocy art. 3 rozwód, separacja prawna, **unieważnienie małżeństwa oraz rozwiązanie zarejestrowanego partnerstwa** podlegają, **w poniższej kolejności**, prawu państwa:

Poprawka 21

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 4 – litera a)

Tekst proponowany przez Komisję

a) w którym małżonkowie mają zwykle miejsce pobytu w chwili wytoczenia powództwa lub, w przypadku jego braku,

Poprawka

a) w którym małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** mają zwykle miejsce pobytu w chwili wytoczenia powództwa lub, w przypadku jego braku,

Poprawka 22

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 4 – litera b)

Tekst proponowany przez Komisję

b) w którym małżonkowie mieli ostatnio zwykle miejsce pobytu pod warunkiem, że ten okres zamieszkiwania nie zakończył się wcześniej niż jeden rok przed wytoczeniem powództwa, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje w chwili wytoczenia powództwa lub, w przypadku jego braku,

Poprawka

b) w którym małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** mieli ostatnio zwykle miejsce pobytu pod warunkiem, że ten okres zamieszkiwania nie zakończył się wcześniej niż jeden rok przed wytoczeniem powództwa, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje w chwili wytoczenia powództwa lub, w przypadku jego braku, lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność,

Poprawka 23

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 4 – litera c)

Tekst proponowany przez Komisję

c) którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie w chwili wytoczenia powództwa lub, w przypadku jego braku,

Poprawka

c) którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie **lub zarejestrowani partnerzy** w chwili wytoczenia powództwa **pod warunkiem, że prawo to nie jest niekorzystne dla słabszego małżonka lub partnera**, lub, w przypadku jego braku,

Poprawka 24

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 4 – litera c a) (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

ca) w którym małżeństwo lub zarejestrowane partnerstwo zostało zawarte, lub, w przypadku jego braku,

Uzasadnienie

Należy racjonalnie domniemywać, że strony, wybierając kraj zawarcia małżeństwa, przyjmowały właściwość prawa tego kraju.

Poprawka 25

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 4 – ustęp 1 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Termin „miejsce zwykłego pobytu” oznacza miejsce, w którym dana osoba zwykle przebywa.

Poprawka 26

Wniosek dotyczący rozporządzenia Artykuł 5

Tekst proponowany przez Komisję

Zastosowanie prawa miejsca siedziby sądu

Jeżeli prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 3 i 4 nie przewiduje rozwodów **lub nie zapewnia jednemu z małżonków, ze względu na jego płć, równego dostępu do rozwodu lub separacji prawnej**, właściwe jest prawo miejsca siedziby sądu.

Poprawka

Zastosowanie zasad prawa siedziby sądu oraz jurysdykcji koniecznej

1. Jeżeli prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 3 i 4 nie przewiduje rozwodów, separacji prawnej lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa lub jeśli jedno z małżonków lub zarejestrowanych partnerów jest dyskryminowane pod względem dostępu do rozwodu, separacji prawnej lub rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa z przyczyn zakazanych na mocy art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, właściwe jest prawo miejsca siedziby sądu.

2. Jeżeli sąd właściwy znajduje się w państwie członkowskim, którego prawo nie przewiduje rozwodu ani separacji prawnej, ani rozwiązania zarejestrowanego partnerstwa, właściwym jest sąd:

a) państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków lub partnerów; lub

b) państwa członkowskiego, w którym małżeństwo lub zarejestrowane partnerstwo zostało zawarte.

Uzasadnienie

W niektórych przypadkach zastosowanie prawa krajowego mogłoby utrudnić uzyskanie separacji lub rozwodu niektórym osobom mieszkającym w danym państwie członkowskim. Dlatego też interes jednostki w uzyskaniu separacji lub rozwodu, jako wyraz autonomii osoby, powinien być nadrzędny wobec zastosowania prawa krajowego poprzez zastosowanie zasady prawa siedziby sądu. Jeśli prawo sądu właściwego nie zezwala na rozwód lub separację prawną, sądem właściwym mógłby zostać sąd innego państwa członkowskiego pod warunkiem spełnienia pewnych warunków dotyczących spraw transgranicznych.

PROCEDURA

Tytuł	Wprowadzenie w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodów i separacji prawej		
Odsyłacze	COM(2010)0105 – C7-0315/2010 – 2010/0067(CNS)		
Komisja przedmiotowo właściwa	JURI		
Opinia wydana przez Data ogłoszenia na posiedzeniu	LIBE 7.10.2010		
Sprawozdawca komisji opiniodawczej Data powołania	Evelyne Gebhardt 10.5.2010		
Rozpatrzenie w komisji	23.6.2010	15.11.2010	25.11.2010
Data przyjęcia	25.11.2010		
Wynik głosowania końcowego	+: 28	–: 4	0: 16
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Jan Philipp Albrecht, Sonia Alfano, Roberta Angelilli, Rita Borsellino, Simon Busuttil, Carlos Coelho, Rosario Crocetta, Cornelis de Jong, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Tanja Fajon, Hélène Flautre, Kinga Göncz, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Ágnes Hankiss, Anna Hedh, Salvatore Iacolino, Sophia in 't Veld, Lívia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Juan Fernando López Aguilar, Clemente Mastella, Véronique Mathieu, Louis Michel, Claude Moraes, Jan Mulder, Antigoni Papadopoulou, Georgios Papanikolaou, Carmen Romero López, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Renate Sommer, Wim van de Camp, Axel Voss, Manfred Weber, Renate Weber, Tatjana Ždanoka		
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Edit Bauer, Anna Maria Corazza Bildt, Anne Delvaux, Ioan Enciu, Evelyne Gebhardt, Ana Gomes, Stanimir Ilchev, Ádám Kósa, Petru Constantin Luhan, Marie-Christine Vergiat, Cecilia Wikström		